



Filitalia, de vereniging voor verzamelaars van postzegels van Italië en gebieden, Vaticaan en San Marino, is opgericht op 25 oktober 1997. K. v. K. Rijnland nr. 28077878. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari t/m 31 december, opzeggingen vóór 1 oktober. Contributie: € 15 per jaar, overmaken op rekening IBAN NL17 RABO 0346 8193 69 t.n.v. Filitalia. Contributie buitenland: € 20 per jaar. Dit blad verschijnt zes keer per jaar. Losse nummers € 2,50. **ISSN 2211-5048**

Jaargang 24, december 2021 nummer 5/6

WAT EEN MOOIE VONDST OP INTERNET!



Op deze brief van Asmara naar Rome is naast het luchtpostzegel van een halve lire ook de hoogste waarde, 10 lire, geplakt. Er moet dus iets heel zwaars in de envelop hebben gezeten, want het is beslist geen overgefrankeerd filatelistisch document. De afstempeling is niet goed zichtbaar maar onder een sterke loupe zag ik Asmara Eritrea, Partenze en de datum 12 januari 1938. Op de achterzijde staat het aankomststempel Rome van 15 januari. Ik was de enige bieder op Delcampe en dus kostte de brief mij inclusief verzending 28 Euro. Niet gek voor een waarde van €1600 in de Sassone!

IN DIT NUMMER:

**VALORI GEMELLI
DE RECLAMEAANHANGSELS VAN 1924
CHE COSA DICE?
DE PLAATJESSERIE VAN SOMALIA
DE KERSTPRIJSVRAAG
PORTALETTERE VERVOLG**

Maakt u voor 31 december uw contributie van 15 € over? Woont u over de grens dan gaarne € 20.

VALORI GEMELLI

Leo van der Meer

Ik laat u twee brieven zien, zo op het eerste gezicht normale brieven.

De eerste met drie zegels Michetti rechtskijkend 15 centesimi en 1 zegel Leoni 5 centesimi heb ik voor een zacht prijsje op de kop kunnen tikken in Loosdrecht, dus dat is al even geleden.

De 15c Michetti rechtskijkend is uitgegeven in drie verschillende uitvoeringen.

Deze niet-filatelistische brief van Lodi naar Stockholm op 22 juli 1909. Gefrankeerd volgens geldend tarief (1/4/1879-1/2/1921) 2^e stap 50 centesimi met 5 c. Leone, 15 c. Michetti diepdruk (uitgifte 20 mei 1906, Sassone nr. 80) en een paartje 15 c. Michetti boekdruk (uitgifte 1 juni 1909, Sassone nr. 86). Achterzijde aankomststempel 'Stockholm 25 juli 1909'. In het boek P. Michetti (Unificato) staat deze combinatie aangeduid als 'R' (Zeldzaam).



Niet-filatelistische ansichtkaart van Trieste naar Hongarije op 13 juli 1921.



Gefrankeerd volgens geldend tarief (40 c van 1/2/1921) met 20 centesimi Michetti rechtskijkend

boekdruk met tanding 13¼ x 13¼ (uitgifte 8-12-1916, Sassone nr. 107) en 20 c. Michetti rechtskijkend boekdruk, kleiner formaat en met tanding 14 x 14¼ (uitgifte oktober 1917, Sassone nr. 109). Sassone 109 links en 107 rechts.

In het boek P. Michetti (Unificato) staat deze combinatie ook aangeduid als 'R'.

De valori gemelli (Tweelingwaarden maar dan twee-ëig) wordt in Italië verzameld, je ziet ze vaak op briefkaarten en postbladen.



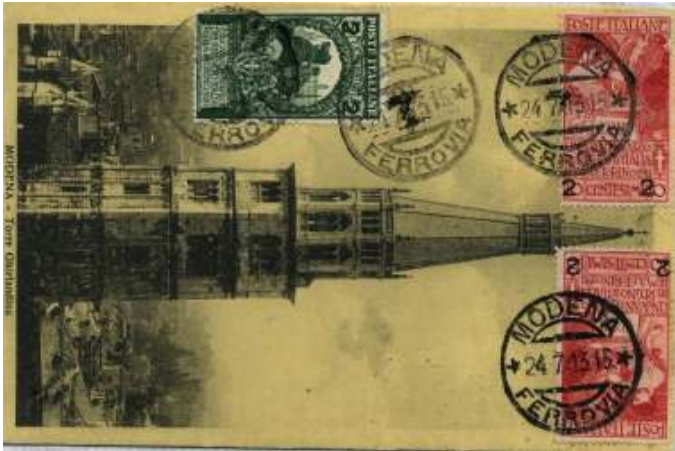
Ook veel op brieven van de Republiek. Maar er is veel filatelistisch maakwerk.

Bijvoorbeeld deze kaart van Firenze naar Roma gefrankeerd met de 400^{ste} geboortedag van Emanuele Filiberto en 10^e verjaardag van de 'Vittoria', de 30 c. tanding 13¼, met daaronder de 30 c. tanding 11.



Kaart van Chioggia naar Venezia (21-7-1913) gefrankeerd met 2 x de normale opdruk op 10 c. en linksboven 1 x de opdruk met de cijfers verder uit elkaar (15 mm).

Tarief 1-3-1913 tot 31-12-1915: kaart met 5 woorden, 5 centesimi.



Nog zo'n kaart nu uit Modena (24-7-1913) naar dezelfde ontvanger in Venezia.
Gefrankeerd met 1 x de normale opdruk op de 5 c.
1 x de normale opdruk op de 10 c. en rechtsboven
1 x de opdruk met de cijfers wijder uit elkaar (15 mm).

Kaart afgestempeld met treinstempel Bologna – Firenze (25-8-1913) naar Firenze.



Gefrankeerd met 2 x de normale opdruk op de 5 c.
en rechtsonder 1 x de opdruk met de cijfers wijder
uit elkaar (15 mm). Tarief (21-3-1913 – 31-12-
1915: Kaart met 5 woorden, 5 centesimi.



Niet-filatelische brief van Biella (Treinstempel
Biella-Torino, 16 aug. 13) naar Lugano.
Achterzijde aankomststempel Lugano 17 VIII 13.
Drukwerktaarif tot 1 februari 1921.
1 x wijde opdruk (15 mm) en 1 x normale (13 mm)
plus florealzegel van 1 centesimi.

Aangetekende brief met R stempel uit Trento naar
Basel, Zwitserland, achterzijde doorvoerstempel:
Milano – Posta Estera Raccomandato 20.2.1919.
Gefrankeerd met 3 zegels van Venezia Tridentina
met de opdrukwaarden in Heller, en 2 zegels van
Trente e Trieste met de opdrukwaarden in
Centesimi di Corona.
Tarief aangetekend buitenland (1-1-1889 – 1-2-
1921): 50 centesimi zoals de oorspronkelijke
waarden van de zegels.



Aangetekende brief (11-7-1921) van Roma naar
Styrie (Oostenrijk) gefrankeerd met 2 x 1 lire de
ene overdrukt met UNA corona en de ander met 1
corona. Filatelistisch!



Twee verschillende advertentiezegels op speciale kaart van het 12^e congresso filatelico Italiano in Livorno van 24-30 juni 1925, verstuurd naar Rome met speciaal vignet dat eveneens is afgestempeld 'Congresso Filatelico - Livorno 28-6-1925', verder het langstempel 'posta aerea speciale' en een paars stempel Comando 144a Squadriglia Idrovolanti.



Brief van Palermo, 2-12-24, naar Civitavecchia, achterzijde vaag aankomststempel, 3-12-24, gefrankeerd met 25 c Michetti en francobollo pubblicitario 25 c COEN, met afgescheurd label.



Brief verstuurd op 30.03.1919 uit Kardaun naar Bolzano. Beport met 40 centesimi met 4 zegels uit 2 series, Bozen 3, 4.IV.19. T in cirkel.



Brief verstuurd op 17.IV.1919 uit Kardaun naar Bolzano. Beport met 40 centesimi met 5 zegels uit 2 series, Bozen 3, 19.IV.19. T in cirkel.



Brief verstuurd op 16.02.1919 uit Kardaun naar Bolzano. Beport met 40 centesimi met 4 zegels uit 4 series, Bozen 3, 17.II.19. T in cirkel.



ABGABESCHEIN ÜBER DIE
RECOMMANDIERTE SENDUNG. 8 februari
1919.



20 heller. 4 Zegels, 2c Opdruk TAXE in paars,
(niet gecatalogiseerd) en gerekend als 5 c. Taxe 5
op 2 c. (BZ3/75) Taxe 5 op 5 Heller Venezia

Tridentina (BZ3/77) en T 5 (cijfer in paars, niet
gecatalogiseerd) (BZ3/10), volgens de Oostenrijke
postregels. Nog toegepast tijdens de Italiaanse
bezetting van dit gebied. Er was alleen een
wapenstilstand gesloten, nog geen vredesverdrag
met toewijzing van dit gebied aan Italië, waardoor
de postale regels onduidelijk waren.



ALLE ITALIAANSE RECLAMEAANHANGSELS UITGELEGD

Thom van Rossum

In november 1924 gaven de Italiaanse posterijen
frankeerzegels uit die voorzien waren van een
reclameaanhangel ter meerdere eer en glorie van
een aantal firma's. Zonder dat aanhangsel waren
deze zegels met de beeltenis van Victor Emanuel
III eerder verschenen, dus het publiek kende ze al.
Ze verschenen in de waarden van 15, 25, 30 en 50
centesimi en van 1 lira, in totaal negentien stuks. In
de praktijk werd er niet veel gebruikgemaakt van
de zegels. Deze 'pubblicitari' hebben dus maar een
kort leven gekend. Vooral bedrijven wilden de
postzegels niet gebruiken omdat ze daarmee tevens
reclame maakten voor andere firma's.

De betrokken twaalf firma's waren in alfabetische
volgorde *Abrador*, *Bitter Campari*, *Coen*,
Columbia, *Cordial Campari*, *De Montel*, *Perugina*,
Piperno, *Reinach*, *Siero Casali*,
Singer, *Tagliacozzo* en *Tantal*. Een
rondgang op Google laat zien dat van
de cursieve firmanamen nog wel iets
bestaat in de eenentwintigste eeuw.
Het is in de stijl van een studieclub
om na te gaan welke producten deze
firma's aan de man brachten en hoe
ze hier bij te werk gingen. De tekst
op het aanhangsel volgt hierna met
een vertaling en een toelichting.



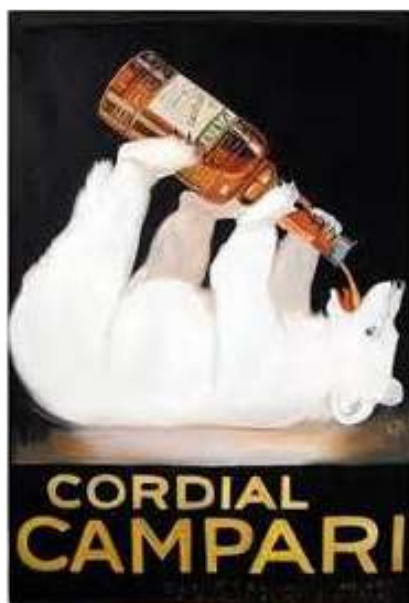
Abrador l'avete provato? (Hebt u Abrador al
geprobeerd?) is als tekst afgebeeld op een
smetteloze witte doek. Deze zeep is nog steeds
leverbaar voor ruim 4 euro per stuk van 100 gram;
er is een versie voor *massage* en voor *body*. In het

woord 'abrador' vind je
een deel terug van het
woord abrasivo (schuur-
middel) en 'dor' zou
kunnen wijzen op een
'gouden' product. Het
schuurmiddel is dus
verder verfijnd voor het
menselijk lichaam.

Bitter Campari en Cordial
Campari (*liquori* =
likeuren) zijn nog steeds te koop. Op de zegel van
Bitter is een soort clown of ober
afgebeeld die - gehuld
in een citroenschil -
een fles van het edele
vocht omhooghoudt.
Er zijn van deze zegel
ook exemplaren
bekend waarbij zoveel
blauwe inkt is
gebruikt dat de hele
ober niet meer te zien
is en je alleen een witte schil ziet.

Dat heet in het Italiaans 'molto
inchiostrata' (zwaar geïnkst). Een overweldigende
hoeveelheid posters passeert de revue als je die
twee namen intikt op Google. En daar zijn dan ook
hele oude bij, uit een affichemuseum. De flesjes
kunnen ook verwerkt worden in een prijzige
hanglamp of tafellamp maar om tot zo'n aankoop
over te gaan, moet je er eerst wel heel wat van
gedronken hebben.





Op de zegel van Cordial staat een trouwe sint-bernardshond (zonder tekst) op je te wachten met een kruikje om zijn hals. Een sobere afbeelding om 'sober' te blijven?



campioni (textiel linnengoed – op verzoek worden monsters toegestuurd). Het bedrijf bestaat niet meer maar op Google vond ik nog wel een prachtige reclamebriefkaart.

De firma Columbia, opgericht in 1888, had als tekst op de zegel: un grafono Columbia con una lira al giorno (voor



een lira per dag). Hoe duur wil je het hebben? De grafono was een apparaat om geluid weer te geven, uitgevonden door Chichester Bell en Charles S. Tainter, een vervolgversie van de fonografo. Het woord grafono werd bij wijze van

grap gemunt door Bell en stond op vijf zegels vermeld.

De firmanaam Columbia is afgeleid van de plaats van oprichting, het district of Columbia in de V.S., heden beter bekend als Washington D.C. De

firma is na vele fusies met andere platenmaatschappijen opgegaan in de EMI Music, of kortweg EMI. Deze grote, van oorsprong Britse, platenmaatschappij, opereerde tot en met 2012 zelfstandig maar is sindsdien overgenomen en opgesplitst. Het hoofdkantoor bevond zich in Londen, maar EMI was actief in meer dan 25 landen.



De firma De Montel maakt reclame voor haar lampadine (gloeilampen) zoals blijkt uit de zegel waarop een vrouwenfiguur naar een reusachtige lamp reikt die de wereld moet verlichten. Inmiddels is het licht bij dit bedrijf uitgegaan.

De volgende firma bestaat nog steeds en heet Perugina, de vrouwelijke vorm van het bijvoeglijk naamwoord afgeleid van de stad Perugia waar deze chocoladefabriek is gevestigd.



De expreszegel van 60 centesimi met als reclametekst Baci – Cioccolato Perugina is nooit aan het loket te koop geweest waarschijnlijk omdat product (kussen) onder de afbeelding

van de koning stond. Dit teken van genegenheid kon opgevat worden als majesteits-schennis. Tegenwoordig is iedere bacio verpakt in zilverpapier met blauwe sterretjes; binnenin zit een cartiglio, een papiertje met een mooie liefdesboodschap in vier talen. Niet zomaar een boodschap, maar eentje die afkomstig is van internationale beroemdheden van weleer, variërend van Plato tot Aristoteles, van Oscar Wilde tot Nietzsche, maar ook prachtige anonieme uitspraken. Geef je een wat grotere Baci-verpakking cadeau, dan maak je zeker *una bella figura*. De firma windt er geen doekjes om zoals blijkt uit deze aansporing uit een reclame: Per dire mi piace, ti amo o anche ti voglio bene c'è sempre un buon motivo per dare un Bacio a qualcuno in ogni momento dell'anno. (Om te zeggen 'ik vind je leuk', 'ik hou van je' of 'ik heb je lief' is altijd een goede reden om iemand een Bacio te geven, elk moment van het jaar.)



De tekst van Piperno luidt: *Amilcare Piperno al Corso – Tessuti Novità – Roma Corso Umberto*. Deze collega van de firma Coen betreft een moderne stoffenzaak met nouveautés. Niet meer leverbaar want hij bestaat niet meer. Was gevestigd aan de Corso Umberto I, een belangrijke winkelstraat in het historische centrum van Rome Vanaf de vijftiende eeuw diende de weg als renbaan tijdens het Romeinse carnaval voor een jaarlijkse run van ruiteloze paarden, de corsa dei barberi (barbero = renpaard), de bron voor de naam Via del Corso. Na de moord op koning Umberto I in 1900 werd de straat omgedoopt tot Corso Umberto I. De straat kreeg in 1944 de naam Corso del Popolo en twee jaar later werd het Via del Corso.



Zoals op de postzegel vermeld is, handelde de firma Reinach in *lubrificanti per macchine* (smeeroliën voor auto's). Ernesto Reinach (1855-1943) was een ondernemer van joodse afkomst. In 1882 richtte hij zijn eigen

bedrijf op en maakte de blitz met onder meer het bekende merk Oleoblitz. Op de leeftijd van

achtentachtig werd hij gedeporteerd door de nazi's en stierf van uitputting tijdens de reis. Als je de zegel bekijkt, zie je de laars van Italië doorsneden door het woord Reinach. De omringende zee is gevuld met tientallen woordjes 'olio', een olievervuiling avant la lettre. Duidelijker kun je niet laten zien wat je aan het maken bent!



Siero Casali laat op de zegel zien wat zij allemaal kunnen genezen: met *Due cucchiari al giorno combatte e guarisce arterio sclerosi, anemie ed esaurimenti, malattie infettive, malattie del ricambio* (met dagelijks twee lepels bestrijd en genees je aderverkalking, bloedarmoede en inzinkingen, infectie- en stofwisselingsziekten). Als het zo eenvoudig is, heb je met deze firma geen dokter meer nodig. Een Italiaanse dokter Vogel uit lang vervlogen tijden.

En dan komen we bij een bekende naaimachinefabriek (*macchine Singer per cucire*; om te naaien). Deze zegel toont een huisvrouw achter haar machine, gevangen in een grote S. In de omlijsting van de afbeelding is heel toepasselijk een machinesteek weergegeven. De firma maakt het befaamde product nog steeds maar nu alleen in elektrische versie. Singers in klassieke vorm zijn nog altijd te koop op internet en de prijzen variëren van vijftig tot duizend euro.



Tagliacozzo presenteert zich als *Casa speciale di biancheria corredi – Roma Campo Marzio* (Speciaalzaak voor linnengoed en uitzetten aan het Marsveld te Rome) en is de derde textielzaak van deze serie in Rome, naast Coen en Piperno. Het moge duidelijk zijn dat een dergelijke zaak nu niet meer te vinden is. Deze firma was met Piperno van dezelfde joodse eigenaar. Naar aanleiding van de arische wetten onder Mussolini in 1938 verkocht hij zijn zaken en emigreerde naar Engeland.



Ten slotte wordt er een borrel aangeboden van de firma Tantal. De tekst luidt: *Liquori extra Tantal - i*



migliori in commercio – Agenzia vendita via Carducci 26 Milano (de likeuren van Tantal zijn de beste in de handel – kantoor en verkoop op via Carducci 26 te Milaan). Ook deze groothandel is in alcoholische nevelen verdwenen.

De aanhangsels werden gedrukt in een kleur die afweek van de zegel zodat de vellen twee drukgangen hadden.

Dat is soms nog te zien aan de breedte van de ongetande strook tussen zegel en aanhangsel. Vervalsers hebben nog wel eens gebruikgemaakt

van zo'n brede strook door het blauwe Columbia-aanhangsel van de 15 centesimi te bevestigen aan de onderkant van de 1 lira om op die manier een dure waarde te creëren.



(proefdruk van een vel van 5 centesimi voor een eventuele reclame en voorbeelden van verschoven reclames, waarbij in het linkervoorbeeld de onderkant van de reclame over de postzegel valt.)

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de zegels zouden worden gescheiden van de aanhangsels door een perforatie maar zover is het nooit gekomen. Volgens het reglement van de UPU was in het internationale verkeer het gebruik van zegels met reclame niet toegestaan zodat de zegels alleen voor het buitenland gebruikt konden worden als het aanhangsel was verwijderd. Volgens de officiële instructies kon de koper zelf bepalen of hij het aanhangsel wel of niet verwijderde aangezien de noodzakelijke aanduiding dat het porto was voldaan tot uiting kwam in de postzegel zelf. Deze instructie ontlokte een criticus de opmerking dat het geen pas gaf dat de felle kleuren van de aanhangsels het publiek duidelijk moesten maken dat 'het officiële kenmerk van een Italiaanse postzegel nog steeds de beeltenis van de regerende

vorst was, en niet een grammofoon of een naaimachine'.

Het publiek reageerde niet erg positief op deze zegels. En het bedrijfsleven was evenmin enthousiast. De PTT hanteerde als advertentietarief 5 lire per duizend zegels; voor een bestelling gold een minimum van 100.000 zegels. De adverteerder moest bovendien 1,5 lire per duizend zegels betalen als bijdrage in de drukkosten en een bepaald percentage van zijn nettowinst afstaan. De reclamerechten werden in een openbare veiling bij opbod verkocht maar er kwamen aanvankelijk geen bidders. Bij een tweede veiling verkreeg de firma Gustalla & Poggi uit Rome de rechten en contractueel moest zij 61% van de winst aan de PTT afdragen. Wegens het geringe succes werd het contract echter op 7 augustus 1925 beëindigd. De zegels bleven nog wel aan het loket verkrijgbaar tot ze waren uitverkocht.

Twee ontwerpen zijn nooit aan het loket verschenen, een van Columbia in de frankeerwaarde van 20 centesimi (maar in 1944 wel beschikbaar gesteld voor verzamelaars) en de reeds genoemde Perugina expreszegel. In totaal bestaan er 21 zegels met aanhangsel waarbij Columbia vijf maal scoorde, Campari, Coen, Piperno, Reinach en Tagliacozzo twee maal en de overige zes een maal. De zegels werden regionaal en lokaal verkocht, al naar gelang de wens van de adverteerder. Daardoor zijn er grote prijsverschillen; koplopers zijn Piperno en Tagliacozzo, deftige zaken in Rome. De goedkoopste zijn Singer en Columbia want die werden door heel Italië op grote schaal verspreid.



Kleurproeven



Proeven van niet uitgegeven vignetten

CHE CASINO IN UFFICIO POSTALE!

Theo Admiraal

Ik verzamel alles van Italië, maar wel gebruikt. De laatste jaren heb ik veel tijd gestoken in Interi Postali. In goed Nederlands zijn dit postwaardestukken. Dit zijn allerlei poststukken waar de postzegel is voorgedrukt. Te denken valt aan briefkaarten, postbrieven, luchtpostbrieven, pakketpostkaarten en postwissels.

En ik ben een Italofiel. Al meer dan 40 jaar gaan we minimaal een keer per jaar op vakantie naar Bella Italia. We hebben elke regio en provincie meerdere malen bezocht. Een van de jaarlijkse hoogtepunten is het bezoek aan het hoofdkantoor in een grotere Italiaanse stad. Poste Italiane geeft namelijk jaarlijks zo'n 3 velletjes (foglietti) uit en die verzamel ik ook. Omdat ik alles gebruikt verzamel en omdat brieven naar Nederland bijna nooit gestempeld worden, koop ik die rechtstreeks bij het postkantoor.

Dat ging altijd best goed. Je gaat naar het postkantoor, trekt een nummertje en hou goed in de gaten wanneer en bij welke balie je aan de beurt bent. De filateliebalie is vaak alleen 's morgens of 's middags open, maar daar kom je pas achter als je aan de beurt bent. Ik had eigenlijk alleen maar positieve ervaringen. Ik leg netjes uit dat ik uit Nederland kom en dat ik Italiaanse zegels verzamel. De loket dame gaat naar achteren en komt terug met een heel dik boek. Het is even zoeken, maar altijd worden de velletjes snel gevonden. Vervolgens vraag ik of ze er een dagstempel op willen zetten. Dat geeft aanleiding tot gefronste wenkbrauwen; "U kunt ze dan niet meer gebruiken". Maar als ik uitleg dat ik alleen gebruikte zegels verzamel, dan was het nooit een probleem. Ze doen netjes een vloeipapier tussen de velletjes en stoppen alles in een envelop. Prima service.

Tot ik in september 2021 naar het postkantoor in San Benedetto del Tronto ging. Vanaf de camping was het 15 km fietsen, maar dat was geen probleem. Toen ik rond 11 uur aan de beurt was, kreeg ik te horen dat de filatelie dame pas 's middags aanwezig was. Nadat ik weer terug was gefietst, besloot ik om het om 4 uur nog maar een keer te proberen. Ik was snel aan de beurt en mijn drie velletjes waren snel gevonden. Maar toen ik vroeg of ze de zegels wilde afstempelen, zei ze dat dit niet mocht. Ik vertelde haar netjes dat ik al 30 jaar lang op deze manier aan mijn velletjes kwam.

Bovendien is dit pure winst voor Poste Italiane! Ze pleegde een paar telefoontjes maar was niet op andere gedachten te brengen. Morgen zou haar chef er zijn en dan kon die een besluit nemen. Onverrichter zaken ging ik weer naar de camping. 60 km gefietst en geen zegels!

Twee weken later was ik in de buurt van Pistoia. Vol goede moed ging ik naar het postkantoor om mijn slag te slaan. Maar ook hier weigerde men mijn velletjes af te stempelen! Ik moest me bedwingen om het stempel, dat bij het loket stond niet even snel zelf te gebruiken.

Wat is er aan de hand? Heb ik voor het eerst (twee keer) pech of is er iets gewijzigd aan het beleid van Poste Italiane? De lol raakt er wel van af om nieuwe uitgaven te verzamelen. Misschien moet ik me wel helemaal richten op mijn Interi Postali.....



Zo wil je je velletje toch ook niet afgestempeld hebben? Maar zoals jullie weten heeft onze PostNL toch wel het beste met ons postzegelverzamelaars voor.

Ik heb nu tenminste weer gratis en voor niks zeven postzegels met waarde 1. Nog maar een paar weken à € 0,92 maar volgend jaar al € 0,96 per stuk. Daar kan geen postzegelcatalogus tegenop. (LM)

ONZE EINDEJAARSPRIJSVRAAG: VEELS TE MAKKELIJK?

Vincent Prange

Zoals u weet, heb ik altijd het beste met u voor, dus peins ik mij weer suf om de leden bij een prijsvraag geen onoverkomelijke hoofdbrekens te bezorgen. Ik ben denk ik geslaagd om een niet-moeilijke prijsvraag samen te stellen. Doe uw best! Het zijn vier eenvoudige vragen, waarop u een antwoord kan uitkiezen en slechts één “open” vraag. Hier komen ze:

1. Hoe wordt dit stoere jongetje genoemd?

a. raggazo, b. grasso tamburo, c. ballila, d. vult u zelf maar een toepasselijke naam in (bijvoorbeeld de vertaling van naam b).



2. Wat doen deze soldaten? Zij...

a. warmen hun handen bij een vuurtje, b. ... barbecueën, c. ... verbranden protestborden, d... leggen een eed af.



3. Waarom is dit een gek zegel?

a. Zo'n olifant hebben ze in Afrika nog nooit gezien, b. de landsnaam is fout, c. de Besa is een schelp en geen munt. d. wat een kleine slurf!



4. In 1937 werd een serie beroemdheden uitgegeven. Bij de eerste waarde klopt er iets niet. Wat?

a. Het zegel is bruin, maar dat was deze man echt niet, b. Hij was pas in 1939 aan de beurt, c. Deze schrijver was in 1774 geboren, d. Hij overleed in 1851.



5. Hoeveel leden zal Filitalia hebben op 1 januari 2022? Zelf voorspellen!

Stuur uw oplossing binnen twee weken na verschijning van dit blad naar Vincent Prange, filitalia@upcmail.nl
De hoofdprijs is een veilingbon t.w. v. €50
2^e en 3^e prijs elk een veilingbon van €20
De prijswinnaars krijgen eind januari 2022 bericht.
Veel succes!

CHE COSA DICE?

Vincent Prange

Jubileum

Verdikkie! Hadden wij ons net voorbereid op een gezellige bijeenkomst zonder Covid restricties, zijn we bijna weer bij af. We moeten afwachten hoe het allemaal verder gaat, maar ik hoop dat we niet weer zwalkend op een nieuwe totale lockdown afgaan. Ik zou in ieder geval voor 2022 minstens twee “live” bijeenkomsten willen organiseren ook al omdat wij in oktober volgend jaar ons 25-jarig jubileum hopen te vieren. Misschien is het dan ook goed om iedereen die al die jaren lid is gebleven eens mooi in het zonnetje te zetten en alle leden weer met een leuk geschenk te verrassen. Wij hebben als jubileumgeschenk al een Italiaanse postzegelbeker gehad, gevolgd door die leuke espressokopjes en dan is het nu denk ik tijd voor een echte cappuccino-kop en schotel. Vol met afbeeldingen van postzegels van Italië, Vaticaan en San Marino natuurlijk.

Ledental

Helaas zijn ons in die kwart eeuw veel leden ontvallen en vooral vorig jaar heeft er flink ingehakt. We zijn nog met net 100 leden over, dus is het nu de hoogste tijd om onze basis te verstevigen met een flinke ledenaanwas. Helpt u mee leden te winnen? Bent u lid van een plaatselijke vereniging dan is daar vast ook iemand bij die wel eens van ons heeft gehoord. Vraag zijn of haar privé adres dan sturen wij gratis een exemplaar van ons blad. Veelgehoord excuus om geen lid te worden is: “ik ben al van zoveel clubs lid”. Onzin! Ik denk dat 15 Euro toch voor niemand met belangstelling voor Italië, de geschiedenis van dit prachtige land en dan ook nog speciaal voor de filatelie een echt bezwaar kan zijn? Vragen, een beetje doorduwen en we hebben er een lid bij! Nog iets: wie een lid aanbrengt krijgt van ons een veilingbon van €15, dus ben je zelf eigenlijk gratis lid!

De staat van de filatelie

Covid. Alles staat stil. Italië ging zelfs helemaal op slot. Of toch niet? Zo bijna ongemerkt ging de filatelie toch nog door. Na de eerste schrik hebben de meeste veilinghuizen zich herpakt en ondervonden zij dat heel veel filatelisten eindelijk meer tijd kregen hun oude hobby op te pakken. Dat betekende meer klanten en in enkele gevallen veel hogere prijzen. Na een korte periode van helemaal niks doen krabbelden de Italiaanse veilingen weer overeind met vaak buitengewoon interessant materiaal met reëlere inzetten dan voorheen. Wij

hebben de veilingen van onze eigen club omgezet in directe verkopen en ook dat leverde leuke resultaten op. De inzetten waren laag, soms eigenlijk veel te laag, maar dat leverde toch ook weer blijde gezichten van onze leden op.

Catalogi

Ik was heel benieuwd wat de Italiaanse catalogi voor 2022 zouden doen. Sassone en Unificato Super kwamen beide net als voorgaande jaren keurig op tijd eind september uit. Sassone had al in 2021 om het boek hanteerbaar te houden 48 pagina's uit de catalogus gehaald en dat als een apart deeltje uitgegeven. Het ging om alle eerste vluchten van Italië tot en met 1941. Dit jaar is dit deel helemaal niet meer verschenen en zo is stiekem een stuk van uw verzamelgebied in de Sassone verdwenen. Ook de liefhebbers van het plaatjesgoed van het niet-bestaande land SMOM zullen in deel 2 tevergeefs naar hun gebied zoeken, want dat is alleen nog in de Sassone blu opgenomen. De catalogus Unificato Super is in vergelijking tot Sassone op veel gebieden (bijvoorbeeld proeven) veel uitvoeriger en de prijzen zijn een stuk reëler. Alles kunt u vinden in één boekwerk van 748 pagina's voor de ongelofelijk lage prijs van 34 Euro. De lettertjes zijn klein, maar dat is logisch bij zo'n dik boekwerk.

De prijzen

De prijzen in de nieuwe catalogi bleven nagenoeg gelijk. Alleen de koloniën en zegels op brief blijven stijgen en dat bevestigt de trend op de

veilingen dat voor heel goed materiaal en zeldzame brieven nog altijd een goede prijs betaald wordt. Ik greep de gelegenheid aan om in bezit te komen van alle mengtandingen van de pittorica-serie van Somalia (1932), waarover in dit nummer een uitvoerige beschouwing.

Deze zegels zaten tot vorig jaar vast in een verzameling, de zogeheten Lemano-collectie, maar nu kwamen ze eindelijk bij de veiling van Ferrario in Milaan tevoorschijn. Met wat heen en weer mailen over de inzetprijzen kon ik uiteindelijk mijn slag slaan en een drietal unieke zegels op de kop tikken. Op eBay verwierf ik voor heel weinig geld ook nog eens een fantastische brief die ik graag op de voorpagina laat zien. Zo zie je maar: voor de echte snuffelaars is er altijd wat te vinden!

Onze website

Heeft u ook weer moed gevat? Wij hebben van de "stilte" gebruik gemaakt om de website te verfrissen. Tot nog toe was deze jarenlang geheel belangeloos door Hans van der Velden in elkaar gesleuteld en bijgehouden. Iets waar wij hem niet dankbaar genoeg kunnen zijn. Heel veel dank Hans! De zoon van onze rondzendleider Jan van Riel, Joost van Riel, is een echte website-designer en gezien de band die hij via zijn vader met onze club heeft zijn wij vol vertrouwen dat de website aan alle eisen van deze tijd zal voldoen. Bekijk u straks de site maar: en bekijk dan vooral de veiling en verkoop of daar iets voor u tussen zit. Veel plezier en succes!

DE PLAATJES (PITTORICA) SERIE VAN SOMALIA 1932 EN 1935

Vincent Prange

Nee, wees maar niet bang, dit artikel gaat niet over die afschuwelijke berg plaatjesgoed van het huidige Somalia, die al jaren over verzamelaarswereld wordt uitgestrooid. Dat zijn bijna allemaal fantasie-uitgaven voor een land waar geen postkantoor meer open is.

Dit verhaal gaat over de goede, oude tijd dat Somalia nog een rustige kolonie van Italië was. Wij schrijven 1932, toen een serie onder de naam pittorica in Somalia het licht zag. Deze reeks was de eerste serie in de Italiaanse koloniën, die geheel werd ontworpen door een lokale kunstenaar. Weliswaar een Italiaan, die daar woonde, maar toch! Zijn naam: Piero Franco.

Hij ontwierp voor deze serie een aantal motieven die op de een of andere manier echt betrekking hebben op het land Somalië zelf en ook dat is voor

die tijd behoorlijk speciaal. De serie is zeer omvangrijk: acht verschillende ontwerpen, verdeeld over een reeks van maar liefst 18 verschillende waarden.

De afbeeldingen



Binnen een nogal fors kader zien we de volgende motieven: De vuurtoren Francesco Crispi op Kaap Guardafui, het uiterste puntje van Oost-Afrika, op de waarden van 5, 7 ½, 10 en 15 centesimi (liggend formaat). Deze vuurtoren kreeg in de Mussolini-tijd een uitbouwsel waardoor het net een lictorenbundel leek. Deze toren staat met uitbouwsel nog steeds overeind en

is daarmee het enige zichtbare fascistische symbool in Afrika. Een paar jaar geleden verscheen zelfs een boek over deze vuurtoren met op de omslag het bouwsel met de fasces.

Een oude uitkijktoren, Torre Mnara, gelegen tussen de hoofdstad Mogadiscio en de havenplaats Brava op de 20, 25 en 75 centesimi (staand formaat).

Het gouvernementsgebouw in hoofdstad Mogadiscio met de Italiaanse vlag in top op de 35, 50 en 75 centesimi (liggend formaat) en tenslotte werden om de dierenplaatjes-verzamelaars tevreden te stellen er op de lirewaarden diersoorten uit Somalia afgebeeld.

Somalische dieren

Zo zien wij op een Somalische struisvogel (2,55 en 5 lire staand formaat), een Nijlpaard (10 lire, liggend formaat), een Afrikaanse leeuw op de 25 lire liggend formaat), op de 20 lire (staand formaat) een koedoe (edelhert) en tot slot een reuze termietenhoop op de 1,25, 1,75 en 2 lire (staand formaat). Naast deze termietenhoop is ook nog een forse inlander afgebeeld, zodat men een goed idee kreeg van reusachtige hoogte van zo'n mierenhoop. Gelukkig niet te hoog voor het staande formaat van deze zegels.

Niet alles tegelijk

De serie was zo'n grote order voor de staatsdrukkerij in Rome, dat de zegels niet allemaal tegelijk op één datum aan de postkantoren konden worden afgeleverd. Het ging bij stukjes en beetjes, op 1 maart 1932 werden de eerste vijf waarden afgeleverd en de allerhoogste waarden volgden pas op 7 juli van dat jaar.

De serie werd goed ontvangen door de filatelistische pers van die tijd, al betreurde met name Alberto Diena het, dat bij de Istituto Poligrafico dello Stato niet gebruik was gemaakt van de splinternieuwe Duitse 2-kleurenpers om de kader-randen anders van kleur te laten zijn dan de illustraties in het midden.

De tandingen

De vellen werden gedrukt in 6 rijen van 10 zegels, dus 60 zegels. Vier van dergelijke blokken van 60 werden op één vel gedrukt resulterende in vellen van 240 exemplaren. Deze werden eerst horizontaal geperforeerd en daarna verticaal of andersom. Zo ontstonden de zegels in de uiteindelijke lijntanding 12.

Op een gegeven moment werden vanaf 1935 de perforatie-machines met tanding 12 vervangen door die met tanding 14. Daarbij werden vellen die gedeeltelijk van perforatie 12 waren voorzien niet

weggegooid, maar met de nieuwe perforatie 14 afgemaakt. Hierdoor ontstonden zeer interessante mengtandingen, waar van sommige maar een enkele zegel bekend is. Het is zeker de moeite waard om altijd na te gaan of er tussen pittorica-zegels misschien mengtandingen zitten. Het is mij in ieder geval al enige malen overkomen dat ik zeer dure exemplaren in goedkope partijtjes vond.

Overzicht

Ik geef een overzicht van alle mij bekende mengtandingen. Dat zijn er meer dan in de catalogi staan, want zowel de overzichten in de CEI als in Sassone en Unificato zijn zeker niet compleet.

Lijntanding 14

Vanaf 1935 werd de serie dus alleen nog in lijntanding 14 geperforeerd. Deze staat als nieuwe serie in de catalogi opgevoerd, maar dat is het eigenlijk niet. Het is slechts een kwestie van perforatie-afwerking, qua druk zijn er geen verschillen. Het duurde dan ook enige tijd voordat de filatelisten in de gaten kregen dat de serie ook in tanding 14 was geproduceerd. Er was immers geen koninklijk besluit waarin een nieuwe serie werd aangekondigd. Het duurde tot maart 1938 voordat alle 18 waarden van de serie in lijntanding 14 op de markt in Somalia waren verschenen en de oude voorraad zegels met tanding 12 was opgebruikt. Het bestaan van de hoge waarden lire 20 en 25 in de nieuwe tanding werd pas in 1939 ontdekt door Alberto Diena. De 20 lire in tanding 14 was niet bij het filatelistenloket van het Ministerie van Koloniën in Rome verkrijgbaar geweest en dat leidde er toe dat dit zegel postfris een van de allerduurste zegels van de Italiaanse koloniën is geworden. Het zegel was alleen bij het postkantoor van Harar verkrijgbaar geweest en staat nu in Sassone 2022 gestempeld €6000 en postfris € 33.000!

Andere kleuren

In 1934 verschenen nog eens acht waarden van deze serie, deels in veranderde kleuren en met de tekst in rood of zwart Onoranze al Duca degli Abruzzi. Alleen de 25c, de 50c en de 1,25 lire bleven vanwege de UPU voorschriften

ongewijzigd. Deze graaf was in 1933 overleden en begraven in de landbouwkolonie die sinds 1921 naar hem was genoemd. Hij had zich altijd in Somalia thuis gevoeld en was stichter van de



Società Agricola Italo-Somala, een maatschappij die de moderne landbouw in dit land via het stichten van landbouwkolonies probeerde te bevorderen.



De tekst op de zegels is een tweede drukgang op de nieuwe 2-kleuren pers, zodat van een opdruk op bestaande zegels eigenlijk geen sprake is. De zwarte tekst verscheen op de waarden 10 c, 50c en 10 Lire en dezelfde tekst werd in rood gedrukt op de 25c, 1,25 Lire, 20 en 25 Lire. De zegels van deze serie zijn nauwelijks in Somalia gebruikt en echt gelopen brieven met de juiste frankering zijn vrijwel onvindbaar. De gehele serie is in tanding 14 afgewerkt.

De mengtandingen (dentellature miste)

De bekendste mengtandingen komen voor bij liggende zegels: 12 x 14 oftewel horizontaal 12 bij verticaal 14. Bij staande zegels is uiteraard omgekeerd de mengtanding 14 x 12 relatief vaak voorkomend.

Afwijkend en vaak heel zeldzaam zijn de eenzijdige tanding 14 bij zegels met aan 3 zijden tanding 12.

Verder zijn tandingen 12 x 14 bij staande zegels en 14 x 12 bij liggende zegels zó zeldzaam dat ze soms nog niet eens in de catalogi worden vermeld. Maar ze bestaan echter wel degelijk en ik beeld ze dan ook hier af.

Lijntanding 14 x 12



Deze mengtanding komt voor bij de staande zegels 20c, 25c, 1,25 lire, 1,75 lire en 2 lire. De hier afgebeelde 35c heb ik onlangs voor tien Euro op eBay gekocht en deze wordt niet in de catalogi vermeld. Voor mijn gevoel is dit zegel vooralsnog een unicum! Ook de 50c is als uniek door Ferrario gekeurd en in Sassone met een streepje aangegeven.

Lijntanding 12 x 14



Deze mengtanding komt voor bij de liggende zegels 7½c, 10c, 35c, 50c, 75c en 10 lire. De hier afgebeelde staande zegels zijn in deze tanding zeer zeldzaam, volgens het certificaat van Ferrario gaat het bij de gestempelde 30c zelfs om het enig bekende exemplaar. De 2,55 lire staat gestempeld met een streepje aangegeven. De niet-dure 75c heb ik nog niet, dus die houdt u van mij nog tegood.

Alleen de onderzijde tanding 14, overige zijden tanding 12



Afgebeeld zijn de staande zegels van de 20c en 25c en het liggende zegel van de 15c, dat alleen gestempeld bekend is.

Alleen bovenzijde tanding 14, overige zijden tanding 12



Afgebeeld zijn de 20c en ook de 25 c, die niet in Sassone wordt vermeld, maar wel door Fiecchi is gesigneerd. De 75c is alleen links met tanding 14 en staat €5500.

Gebruikt op brief

De mengtandingen heb ik nog nooit op brief gezien. Ik laat daarom een paar brieven zien met "gewone", mooie Pittorica-zegels.



De 2,55 lire struisvogel met een paartje van de 7½c en een exemplaar van de 5c op een aangetekende brief naar Duitsland.

AFSTEMPELING PORTALETTERE

Leo van der Meer

In het juninummer van 2021 heb ik jullie al wat brieven getoond maar hier mijn laatste aanwinsten.



Treviso 15.2.60-9 (portalelettere)

De 2,55 lire is in tanding 12. Met tanding 14 is dit zegel op brief bijna onvindbaar.



De 25c, 50c, 1,25 lire in 10 lire (Nijlpaard) op een luchtpostbrief naar Parijs. Alle zegels zijn met tanding 14.

Brief uit 1934 per zeepost (1,25 lire) naar Amerika, gefrankeerd met 2 zegels ter ere van de Duca degli Abruzzi van 50c en één exemplaar van 25c.



Dit is een laat gebruik uit het jaar 1960. Een bewijs van ontvangst van een aangetekende brief van een advocaat. Met een belastingzegel voor juridische acten.



Elk postkantoor of elk district had zijn eigen benaming voor de afdeling waar de post werd afgestempeld. Je had de benaming 'distribuzione', 'arrivi e partenze', 'arrivi e portalettere' en dan nog



'pacchi', 'espressi', 'raccomandato', 'racc. arrivi', 'racc. ass.

Als er weer eens een reorganisatie was werden er afdelingen bij elkaar gevoegd, 'sezione riunite'.



Roma arrivi distribuzione (portalettere gro)



Bologna 22.1.29 Sez. Riunite (Portalettere)



Poste Catania distribuzione



Napoli 17.12.10.23 (arrivi e portalettere)

IKJE

Postzegels

Onze twee pubers (15 en 17) zijn nogal geïnteresseerd in geld verdienen. Als dat zonder veel inspanning kan, des te beter. Toen hun opa vertelde over zijn „mogelijk waardevolle” postzegelverzameling, zag je ze hun oren spitsen.

De oudste vraagt voorzichtig: „Kunt u misschien een inschatting maken van de waarde?”

Opa lacht: „De waarde is voor mij niet in euro's uit te drukken, jongen.”

De 15-jarige denkt even na en zegt: „Misschien wel in guldens, opa?”

Margriet Zuidgeest

Lezers zijn de auteurs van deze rubriek. Een Ikje is een persoonlijke ervaring of anekdote in maximaal 120 woorden. Insturen via ik@nrc.nl

Uit de NRC dinsdag 30 november 2021

ADRESSEN FILITALIA

Voorzitter
redacteur
veilingmeester
Vincent Prange
Prinsengracht 284 B
1016 HJ Amsterdam
Tel: 020 421 84 85
Tel: 06 533 130 00
filitalia@upcmail.nl

lay-out clubblad
Leo van der Meer
mieke-leo@planet.nl

penningmeester
R.J. de Neree tot Babberich
Zonnebloemlaan 2
2111ZD Aerdenhout
Tel: 023-5247830
NL17 RABO 0346 8193 69 t.n.v. Filitalia

secretaris/ledenadministratie
Leo van den Brun
Van Kinsbergenstraat 33
2518 GV 's-Gravenhage
Tel: 06 511 40 411
secretariaat-Filitalia@hotmail.com

vice-voorzitter en rondzendleider
Jan van Riel
Pirola 9
1902 JR Castricum
tel: 0251-655778
email: rieldrissen@casema.nl
NL17 RABO 0346 8193 69 t.n.v. Filitalia

webmaster
Joost van Riel
Website: www.filitalia



PARTNER IN
THE GLOBAL
PHILATELIC NETWORK

CORINPHILA

POSTZEGELS, MUNTEN EN PRENTBRIEFKAARTEN

UW INTERNATIONALE PARTNER!

OPBRENGSTEN VEILING 250-253

* hamerprijs zonder opgeld



CORINPHILA VEILINGEN BV
 AMSTELVEEN - NEDERLAND
INFO@CORINPHILA.NL
TEL. + 31 20 624 97 40
WWW.CORINPHILA.NL

CORINPHILA AUKTIONEN AG
 ZÜRICH - ZWITSERLAND
WWW.CORINPHILA.CH

Hoofdsponsor



PROFITEER MEE VAN DE HOGE OPBRENGSTEN DIE MOMENTEEL GEREALISEERD WORDEN!

Neem contact met ons op voor het maken van een afspraak,
of stuur ons uw inzending aangetekend toe, het is dan volledig
gedekt door onze verzekering.

Voor uitgebreide verzamelingen komen wij graag naar u toe.

020 6249740 · info@corinphila.nl

WWW.CORINPHILA.NL